

Handläggare

Maria Sundling Grundtman

maria.grundtman@svenskscenkonst.se

Tel. 070-100 83 77

Grundläggande omställnings- och kompetensstöd (Ds 2021:16)

Inledning

Svensk Scenkonst har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerad promemoria och får härmed anföra följande.

Svensk Scenkonst är bransch- och arbetsgivarorganisation för organisationer inom musik, dans och teater. Vi representerar över 115 teatrar, orkestrar, operahus, danskompanier, länsmusikorganisationer, produktionsbolag och andra verksamheter inom den svenska scenkonsten. Svensk Scenkonst verkar för att skapa så goda förutsättningar som möjligt för medlemsorganisationerna att bedriva en professionell verksamhet, både nationellt och internationellt.

Svensk Scenkonsts medlemmar finns inom såväl privat som kommunal och statlig sektor i olika associationsrättsliga former, från aktiebolag och stiftelser till ekonomiska eller ideella föreningar. Utöver detta finns det ett antal medlemmar vilkas verksamhet bedrivs inom en kommunal eller regional förvaltning.

Svensk Scenkonst är parter i är parter i två kollektivavtalsstiftelser: Trygghetsrådet TRS tillsammans med Arbetsgivaralliansen och PTK för all personal i samtliga medlemsorganisationer, samt Scenkonstens omställnings- och kollektivavtalsstiftelse (SOK-stiftelsen) tillsammans med Fackförbundet Scen & Film respektive Sveriges Yrkesmusikerförbund för viss konstnärlig personal hos medlemsorganisationer som tidigare omfattades av ett statligt pensionssystem med lägre pensionsåldrar, PISA-förordningen (SFS 2003:56).

Svensk Scenkonst är också tillsammans med Trygghetsrådet TRS och olika fackliga motparter delägare i tre statsunderstödda aktiebolag med uppdrag att stärka anställningstrygghet och kompetensutveckling för konstnärliga yrkesgrupper inom teater, dans och musik (Teateralliansen, Dansalliansen och Musikalliansen).

Allmänna synpunkter

Svensk Scenkonst ser positivt på lagstiftningsåtgärder som syftar till att möta behoven av både ökad flexibilitet och ökad trygghet på arbetsmarknaden. Kompetensutveckling, omställningsförmåga och matchning av rätt kompetens mellan arbetstagare och arbetsgivare är viktigt för en väl fungerande arbetsmarknad och en god samhällsekonomi i stort men även för väl fungerande verksamheter och för enskilda arbetstagares ekonomi.

Ett grundläggande problem med utredningen som helhet är dock att dess förslag baseras på en principöverenskommelse mellan vissa parter inom den privata sektorn, där såväl problembeskrivningar som lösningar härrör enbart från denna del av arbetsmarknaden. Utredarens uppdrag har inte heller varit att undersöka eller analysera effekterna för övriga delar av arbetsmarknaden.

Förslagen innebär att en betydande del av dagens kostnader för de kollektivavtalsgrundade omställningsorganisationerna skulle övertas av staten. Samtidigt påförs de omställningsorganisationer som vill ta del av den statliga finansie-

ringen nya arbetsuppgifter och administrativa rutiner, samt en helt ny statlig kontroll.

Det står visserligen övriga parter på arbetsmarknaden fritt att registrera sina omställningsorganisationer för att ta del av det statliga stödet, men att inte göra det skulle kunna innebära en konkurrensnackdel för berörda branscher. Såväl behovet av förändringar i befintlig verksamhet som kostnaderna för nya arbetsuppgifter vid en anslutning skiljer sig dock sannolikt stort åt mellan olika omställningsorganisationer. Någon analys av detta har dock inte ingått i utredningens direktiv och inte heller legat till grund för förslaget om ersättningsnivå till de arbetsgivare som finansierar grundläggande omställnings- och kompetensstöd.

Även om någon exakt definition av grundläggande omställningsstöd inte görs i lagstiftningen, kommer den föreslagna ordningen enligt utredningens bedömning innebära en ökad likriktning av de kollektivavtalade omställningsverksamheterna då regelverket kräver att samtliga erbjuder ett likartat grundstöd. Detta riskerar enligt Svensk Scenkonst att underminera legitimiteten i det ursprungliga systemet, som har baserats på en tydlig och fortlöpande branschanpassning direkt utformad av parterna.

När såväl staten som helt fristående omställningsorganisationer ska erbjuda delvis samma tjänst som de partsgemensamma organisationerna finns det också en risk att värdet av kollektivavtal devalveras, samtidigt som det blir en otydligare ansvarsfördelning mellan staten och arbetsmarknadens parter. Detta förstärks av det uppdrag, som föreslås ges omställningsorganisationerna, att leverera yttranden till CSN inför beslut om omställningsstudiestöd (Ds 2021:18).

Svensk Scenkonst har inte några synpunkter på hur en statlig organisation för grundläggande omställnings- och kompetensstöd utformas i de delar som inte direkt påverkar våra medlemmar och avstår därför från att lämna synpunkter på dessa delar av promemorian.

Synpunkter på utredningens förslag

7.1 Arbetsgivare som finansierar grundläggande omställningsstöd ska kunna få ersättning

Svensk Scenkonst delar bedömningen att, för det fall staten inför ett offentligt finansierat omställningsstöd i ett läge när sådant stöd redan i stor utsträckning är etablerat och finansieras av en stor majoritet av antalet arbetsgivare i Sverige, bör dessa få någon form av kompensation. Det faktum att ersättningen på grund av EU-regler måste vara åtkomlig även för arbetsgivare som inte omfattas av kollektivavtal öppnar för en tredje form av omställningsorganisationer utöver det offentliga respektive partsgemensamma området. Detta ökar risken för att kollektivavtalens ställning på området undermineras.

7.2 Principer för ersättningen till arbetsgivare

Svensk Scenkonst konstaterar att den föreslagna schabloniserade ersättningen på 0,15 % för grundläggande omställningsstöd baseras på dels statens beräknade kostnader, dels kostnaden som angetts av parterna i principöverenskommelsen, vars omställningsorganisationer är de största inom privat sektor. Någon analys av de faktiska kostnaderna för övriga omställningsorganisationer har inte gjorts i utredningen. Detta innebär en risk att den schabloniserade ersättningen inte täcker de verkliga kostnaderna för dessa.

Detta uppvägs i viss mån av att det i lag inte fastställs någon exakt definition av vad som utgör grundläggande stöd och även av att det inte krävs att de partsägda omställningsorganisationerna behöver specificera hur stor andel av avgifterna som går till grundläggande tjänster respektive tilläggstjänster. Dessutom är det upp till parterna bakom respektive omställningsorganisation att avgöra såväl vilka tilläggstjänster som ska erbjudas som vilken avgift som ska tas ut av arbetsgivarna.

Det står även parterna fritt att avstå från att registrera sin organisation, om den schabloniserade ersättningen inte anses utgöra en tillräcklig kompensation för de förändringar av verksamheten som krävs för att organisationen ska kvalificera sig för registrering.

7.3 Ersättningen ska avse kostnader för avgifter till registrerade omställningsorganisationer

Svensk Scenkonst tillstyrker att ersättningen ska motsvara de avgifter som arbetsgivaren betalat till en registrerad omställningsorganisation. Huruvida taket på 0,15 % är på en lämplig nivå för hela arbetsmarknaden kan inte bedömas utifrån det underlag som redovisas i promemorian.

7.4 Kammarkollegiet ska administrera den statliga ersättningen

Svensk Scenkonst tillstyrker förslaget.

7.5.1 Omställningsorganisationerna får ansöka om registrering

Svensk Scenkonst tillstyrker förslaget med de förutsättningar som framgår av förslaget: att registrering med åtföljande åtaganden i enlighet med utredningens förslag ska vara frivilligt för de partsgemensamma omställningsorganisationerna, att utformningen av det grundläggande omställningsstödet inte är reglerat i detalj utan lämnar en kvarstående möjlighet till branschanpassning på liknande sätt som vid utformningen av eventuella tilläggstjänster, samt att ingen särredovisning krävs kring vilken andel av avgiften som går till grundläggande omställningsstöd respektive tilläggstjänster.

Även om någon exakt definition av grundläggande omställningsstöd inte görs i lagstiftningen, förväntas den föreslagna ordningen enligt utredningen innebära en ökad likriktning av de kollektivavtalade omställningsverksamheterna, när regelverket kräver att samtliga erbjuder ett likartat grundstöd. Fortfarande råder full frihet vad gäller såväl tilläggstjänster som avgiftsnivåer, men bland annat på grund av de föreslagna standardiserade utvärderingarna är det möjligt att likriktningen sprids även till dessa, vilket enligt Svensk Scenkonst riskerar att underminera legitimiteten i det ursprungliga systemet som har baserats på en tydlig och fortlöpande branschanpassning direkt styrd av parterna.

Enligt utredningen väntas en redan befintlig brist på personal med den kompetens som krävs för verksamheten (studie- och yrkesvägledning) öka vid ett

genomförande av förslaget. Det medför en uppenbar risk för att behovet av kompetens inte alltid kan tillgodoses i den utsträckning som respektive organisation skulle önska. Risken ökar rimligen vid ett tidigt ikraftträdande. Det saknas resonemang i promemorian om hur detta kan komma att påverka bedömningen av kriteriet "ha tillgång till relevant kompetens" för registrering, och i vilken mån kompetensbristen kan missgynna vissa parter på arbetsmarknaden.

7.5.2 Uppgiftsskyldighet för registrerade omställningsorganisationer

Svensk Scenkonst tillstyrker förslaget.

7.5.3 Avregistrering

Svensk Scenkonst tillstyrker förslaget.

7.6 Ansökan om ersättning

Svensk scenkonst tillstyrker förslaget. Det är viktigt att Kammarkollegiet, som förespråkas i utredningen, utformar administration och rutiner för ansökan som underlättar för arbetsgivare i samtliga branscher, inte enbart de som ingår i principöverenskommelsen.

7.7 – 7.9 Kontroll, återkrav, omprövning och överklagande

Svensk Scenkonst tillstyrker förslagen på kontroll av uppgifter respektive återkrav i och för sig, men noterar att omställningsorganisationerna och deras administrationsbolag, till skillnad från Kammarkollegiet, inte har tillgång till Skatteverkets uppgifter om lönesumma, utan bygger sin fakturering på uppgifter som lämnas av arbetsgivarna. Frågor om felaktigt rapporterade uppgifter är ett återkommande problem som hanteras av parternas egna administrationsbolag och vid behov av partssammansatta nämnder. Konstruktionen med en delvis statlig finansiering innebär en komplicerande faktor när fel ska åtgärdas retroaktivt, jämfört med när samtliga avgiftsfrågor hanteras av parternas egna organ. Med denna konstruktion kommer dylika frågor få hanteras både av omställningsorganisationen/parterna och av Kammarkollegiet.

Samma bedömning som ovan gäller för hanteringen av omprövning och överklagande som ska ske i Överklagandenämnden respektive allmän förvaltningsdomstol.

8.2 Det nya stödet träder i kraft 2022

I promemorian Ds 2021:17 framhålls vikten av att arbetsmarknadens parter ges tid och möjlighet att överväga vilka anpassningar som bör göras genom kollektivavtal. Det anges också att samordning bör ske av tidpunkterna för tillämpning av lagändringarna som föreslås i de övriga två promemoriorna Ds 2021:16 och Ds 2021:18. Med tanke på att de föreslagna lagändringarna totalt sett medför behov av såväl omfattande avtalsförhandlingar, eventuellt efter formering av nya förhandlingsorganisationer, som en eventuell utbyggnad av befintliga omställningsorganisationer, framstår de föreslagna datumen för ikraftträdande 2022 som alltför tidigt.

SVENSK SCENKONST

Birgitta Svendén
Ordförande

Mikael Brännvall
VD